

PROTOKOL O POSTUPANJU U SLUČAJU NASILJA MEĐU DJECOM I MLADIMA

(sastavni dio Pravilnika o kućnom redu škole)

UVOD

Protokol se odnosi na postupanje u slučajevima nasilja među djecom i mladima, a temelji se na sadržaju i obvezama propisanim Programom aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima kojeg je donijela Vlada Republike Hrvatske dana 25. veljače 2004. Protokol treba biti oglašen na vidnom mjestu kao sastavni dio Pravilnika o kućnom redu, a o njemu trebaju biti upoznati učenici i roditelji svake školske godine.

Protokol sadrži

- *Općeprihvaćenu definiciju nasilja*
- *Postupanje škole u slučaju nasilja među djecom*
- *Postupanje škole u slučaju običnog vršnjačkog sukoba*
- *Postupanje škole u slučaju saznanja ili sumnje o nasilju u obitelji*
- *Evidencija škole o nasilju i sukobima*

DEFINICIJA NASILJA

Nasiljem među djecom i mladima smatra se svako namjerno fizičko ili psihičko nasilno ponašanje usmjereni prema djeci¹ i mladima² od strane njihovih vršnjaka³ učinjeno s ciljem povrjeđivanja, a koje se, neovisno o mjestu izvršenja, može razlikovati po obliku, težini, intenzitetu i vremenskom trajanju⁴ i koje uključuje ponavljanje istog obrasca i održava neravnopravan odnos snaga (jači protiv slabijih ili grupa protiv pojedinca).

Nasiljem među djecom i mladima smatra se osobito:

- namjerno uzrokovani fizički napad u bilo kojem obliku, primjerice udaranje, guranje, gađanje, šamaranje, čupanje, zaključavanje, napad različitim predmetima, pljuvanje i slično bez obzira da li je kod napadnutog djeteta nastupila tjelesna povreda,
- psihičko i emocionalno nasilje prouzročeno opetovanim ili trajnim negativnim postupcima od strane jednog djeteta ili više djece⁵. Negativni postupci su:

¹ Prema Konvenciji o pravima djeteta iz 1989. godine dijete označava svaku osobu mlađu od osamnaest godina osim ako se zakonom koji se primjenjuje na dijete granica punoljetnosti ne odredi ranije.

² Prema Zakonu o sudovima za mladež (Narodne novine br. 111/97., 12/02.) maloljetnik je osoba koja je u vrijeme počinjenja djela navršila četrnaest, a nije navršila osamnaest godina života, a mlađi punoljetnik je osoba koja je u vrijeme počinjenja djela navršila osamnaest, a nije navršila dvadesetjednu godinu života. Sukladno odredbama Zakona o socijalnoj skrbi (Narodne novine br. 73/97., 27/01., 59/01., 82/01., 103/03) mlađa punoljetna osoba je osoba do navršene 21. godine života.

³ Termin vršnjaci odnosi se na široki raspon kategorija djece i mladih (objašnjeno u fuznotama 1 i 2).

⁴ Nasilništvo podrazumijeva 6 defilirajućih činitelja: namjera da se nanese ozljeda ili šteta; intenzitet i trajanje; moć nasilnika; ranjivost žrtve; manjak podrške; posljedice.

⁵ Normalni sukob vršnjaka ima slijedeća obilježja: ne postoje elementi navedeni za nasilništvo; djeca ne insistiraju da mora biti po njihovom po svaku cijenu; mogu dati razloge zašto su u sukobu; ispričaju se ili prihvate rješenje da nitko nije pobijedio; slobodno pregovaraju da bi zadovoljili svoje potrebe; mogu promijeniti temu i otići iz situacije.

⁵ Olweus 1986. i 1991. godine: Nasilničko ponašanje djece (bullying) razlikuje se od jednokratnih incidenata i dječjih svađa ili tučnjava, jer se radi o ponašanju koje obilježava agresivno ponašanje kojim se namjerno nekome čini zlo, ponavljanje tijekom određenog vremena, neravnopravan odnos snaga (jači protiv slabijeg ili grupa protiv pojedinca).

ogovaranje, nazivanje pogrdnim imenima, ismijavanje, zastrašivanje, izrugivanje, namjerno zanemarivanje i isključivanje iz skupine kojoj pripada ili isključivanje i zabranjivanje sudjelovanja u različitim aktivnostima s ciljem nanošenja patnje ili boli, širenje glasina s ciljem izolacije djeteta od ostalih učenika, oduzimanje stvari ili novaca, uništavanje ili oštećivanje djetetovih stvari, ponižavanje, naređivanje ili zahtijevanje poslušnosti ili na drugi način dovođenje djeteta u podređeni položaj, kao i sva druga ponašanja počinjena od djeteta i mlade osobe (unutar kojih i spolno uznemiravanje i zlostavljanje) kojima se drugom djetetu namjerno nanosi fizička i duševna bol ili sramota.

Nasilje podrazumijeva šest defilirajućih čimbenika

1. Namjera da se drugom nanese šteta ili ozljeda
2. Intenzitet i trajanje (opetovanost nasilničkog ponašanja)
3. Moć nasilnika
4. Ranjivost i nemoć žrtve
5. Manjak podrške
6. posljedice

Nužno je razlikovati nasilje među djecom i mladim od običnog sukoba vršnjaka. Glavna obilježja šukoba jesu:

- Nema elementa navedenih za nasilništvo, radi se o sukobu vršnjaka koji oni ne rješavaju na miran, nego na neki drugi način, ne postupaju jedan prema drugom s namjerom ozljđivanja ili nanošenja štete, nema nerazmjera moći, nema težih posljedica za djecu u sukobu
- Djeca ne inzistiraju da mora biti po njihovom po svaku cijenu
- Mogu dati razloge zašto su u sukobu
- Ispričaju se ili prihvate rješenja bez pobednika i gubitnika u sukobu
- Slobodno pregovaraju da bi zadovoljili svoje potrebe
- Mogu promijeniti temu i otići iz situacije u kojoj je došlo do sukoba

U slučaju nasilja među djecom u školi svi djelatnici škole dužni su:

- Odmah prekinuti nasilno ponašanje učenika i odvojiti učenike
- Pružiti pomoć i podršku učeniku koji je doživio nasilje
- Obavijestiti o događaju razrednika, stručnog suradnika i ravnatelja
- Po prijavi nasilja odmah poduzeti sve mjere da se zaustavi i prekine aktualno nasilje prema djetetu, a u slučaju potrebe zatražiti pomoć drugih djelatnika škole ili po potrebi pozvati djelatnike policije
- Ukoliko je dijete povrijeđeno u mjeri koje zahtjeva liječničku intervenciju ili pregled ili se može posumnjati da je takva intervencija potrebna, odmah pozvati službu hitne liječničke pomoći ili na najbrži način, koji ne šteti djetetu, prepratiti dijete liječniku, te sačekati liječnikovu preporuku o dalnjem postupanju i dolazak djetetovih roditelja ili zakonskih zastupnika
- Odmah po prijavljenom nasilju o tome obavijestiti roditelje djeteta ili zakonske zastupnike, te ih upoznati sa svim činjenicama i okolnostima koje su do tada utvrđene i izvjestiti ih o poduzetim aktivnostima
- Po prijavi, odnosno dojavi nasilja odmah obaviti razgovor s djetetom koje je žrtva nasilja, a u slučaju liječničke intervencije, čim to bude moguće. Ovi razgovori s

djetetom obavljaju se uvijek u nazočnosti nekog od stručnih djelatnika odgojno-obrazovne ustanove, a na način da se postupa posebno brižljivo, poštujući djetetovo dostojanstvo i pružajući mu potporu

- Roditeljima ili zakonskim zastupnicima djeteta koje je žrtva vršnjačkog nasilja dati obavijesti o mogućim oblicima savjetodavne i stručne pomoći djetetu u školi i izvan nje, a s ciljem potpore i osnaživanja djeteta te prorade traumatskog događaja
- Obaviti razgovor s drugom djecom ili odraslima koji imaju spoznaju o učinjenom nasilju te utvrditi sva okolnosti vezane za oblik, intenzitet, težinu i vremensko trajanje nasilja
- Ukoliko se radi o osobito teškom obliku, intenzitetu ili dužem trajanju nasilja, savjetovati se s nadležnom stručnom osobom ili službom radi pomoći djeci, svjedocima nasilja
- Što žurnije obaviti razgovor s djetetom koje je počinilo nasilje uz nazočnost stručne osobe, ukazati na neprihvatljivost i štetnost takvog ponašanja, te ga savjetovati i poticati na promjenu, tijekom razgovora obratiti na pozornost iznosi li dijete neke okolnosti koje bi ukazivale da je dijete žrtva zanemarivanja ili zlostavljanja u obitelji ili izvan nje. U tom slučaju odmah izvijestiti centar za socijalnu skrb, a po potrebi i policiju ili nadležno državno odvjetništvo ako se sumnja na kažnjive radnje. Škola će poduzeti sve mjere za pomirenje djece i za stvaranje tolerantnog, prijateljskog ponašanja u školi.
- Pozvati roditelje ili zakonske zastupnike djeteta koje je počinilo nasilje, upoznati ih sa događajem, kao i s neprihvatljivošću i štetnošću takvog ponašanja, savjetovati ih s ciljem promjene takvog ponašanja djeteta, te ih pozvati na uključivanje u savjetovanje ili stručnu pomoć unutar škole ili izvan nje i izvijestiti ih o obvezi škole da slučaj prijavi nadležnom centru za socijalnu skrb, Uredima državne uprave u županijama, policiji ili nadležnom državnom odvjetništvu
- O poduzetim aktivnostima, razgovorima, izjavama te svojim opažanjima sačiniti službene bilješke, kao i voditi odgovarajuće evidencije zaštićenih podataka koje će se dostaviti na zahtjev drugim nadležnim tijelima

Postupanje škole u slučaju normalnog vršnjačkog sukoba

Svaki djelatnik škole dužan je:

- Odmah prekinuti sukob među djecom
- Obavijestiti o događaju razrednika, stručnog suradnika i ravnatelja
- Razrednik, stručni suradnik ili ravnatelj će obaviti razgovor sa sukobljenim učenicima
- Dogоворити се с учињима да се међусобно испричавују, прихвате решења у којем нико неће побједити, да један другом надокнаде eventualну штету
- Трајти од учињика да попуни одговарајући образац
- У случају да учињик чешће долази у такве суке разредник и струčни suradnik ће позвати родитеље у школу с циљем превладавања такве ситуације и помоћи учињику
- Prema потреби учињик ће бити укључен у додатни рад у школи (savjetodavni rad, defektološka помоћ...) или изван школе у договору с родитељима

- Ako učenik učestalo krši pravila, ne poštuje dogovore, škola će primijeniti odgovarajuće pedagoške mjere u skladu s Pravilnikom o pedagoškom mjerama

PROTOKOL O POSTUPANJU U SLUČAJU NASILJA U OBITELJI

Protokol se temelji na zakonima i podzakonskim aktima te na sadržaju i ovezama propisanim Nacionalnom strategijom zaštite od nasilja u obitelji od 2005. do 2007. godine koju je donijela Vlada Republike Hrvatske dana 9. prosinca 2004.

Pojam (definicija) nasilja u obitelji i krug osoba koje uživaju zaštitu, propisani su Zakonom o zaštiti od nasilja u obitelji (NN116/03) i Kaznenim zakonom RH

(NN110/97,27/98,129/00,51/01,111/03,105/04 i 84/05, a posebice člankom 215.a

Iz osnovnih odredaba Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (NN116/03) osobito se naglašava obveza prijavljivanja nasilja u obitelji te da su zdravstveni djelatnici, djelatnici socijalne skrbi, psiholozi, socijalni radnici, socijalni pedagozi i **djelatnici odgojno-obrazovnih ustanova** dužni prijaviti policiji ili nadležnom općinskom državnom odvjetništvu počinjenje nasilja u obitelji za koje su saznali u obavljanju svoje dužnosti. Osobe koje ne postupaju u skladu sa zadanim obvezama čine prekršaj.

Protokolom su određene obveze nadležnih tijela tako i odgojno obrazovnih ustanova U slučaju da neki djelatnik dobije informaciju ili ima sumnju da je dijete unutar obitelji izloženo ili svjedoči nasilnom ponašanju nekog člana obitelji ili je zanemareno, taj djelatnik je dužan u skladu s čl. 5 Zakona

- odmah o tome obavijestiti ravnatelja, razrednika i stručne suradnike
- ukoliko je dijete povrijeđeno u mjeri koje zahtjeva liječničku pomoći ili pregled pozvati službu hitne medicinske pomoći ili otpratiti ili osigurati pratnju djeteta liječniku

Prijava ravnatelj i stručni suradnici dužni su

- Obaviti razgovor s djetetom ako je dostupno i upoznati ga s dalnjim postupcima
- Tijekom razgovora stručni suradnik vodi zabilješke koje uz ravnatelja potpisuje i stručni suradnik i razrednik ili druga povjerljiva osoba
- Pozvati odmah djetetove roditelje i upoznati ih sa saznanjima koje djelatnici škole posjeduju, ako je dijete zlostavlja jedan roditelj o tome upoznati drugog roditelja
- Upozoriti ih na neprihvatljivost i štetnost takva ponašanja i informirati o obvezi škole da slučaj prijavi CZSS, policiji i Upravnom odjelu za obrazovanje
- Ako su roditelji spremni na suradnju uključiti ih u savjetodavni rad u školi ili im preporučiti odgovarajuće ustanove
- Ako je dijete zlostavljano od oba roditelja odmah obavijestiti CZSS i postupati dalje u dogоворu s njima
- Ako roditelj odbija suradnju obavijestiti CZSS i Upravni odjel za obrazovanje, sport

OBRASCI

ZABILJEŠKA O RAZGOVORU

Datum:

Vrijeme:

Sudionici razgovora:

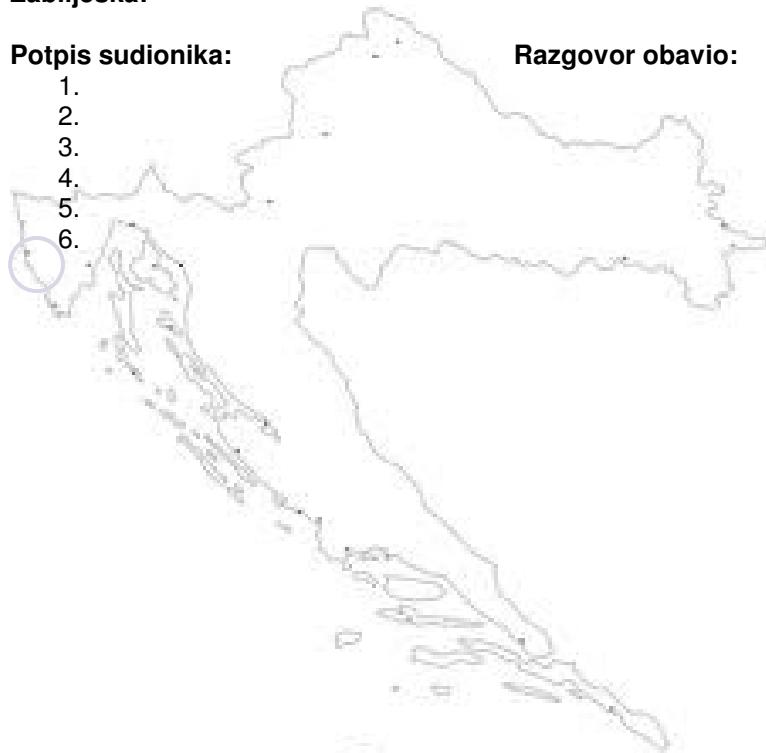
Tema razgovora:

Zabilješka:

Potpis sudionika:

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Razgovor obavio:

EVIDENCIJA O NASILJU

Datum:

Vrijeme:

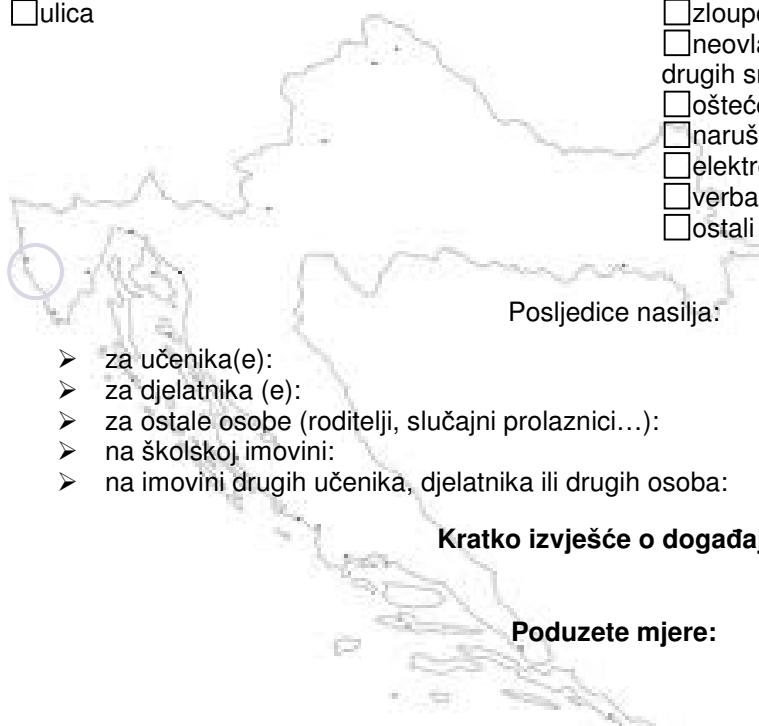
Žrtva/e (razred):

Nasilnik/ci (razred):

Sudionici (razred):

Mjesto događaja:

- Učionica
- unutarnji prostor škole
- dvorište
- ulica

Oblik nasilja:

- tjelesna ozljeda nasilničko ponašanje
- seksualni delikt
- sudjelovanje u tučnjavi
- razbojništvo
- ubojstvo
- provala
- krađa
- oštećenje tuđe stvari
- prijetnja
- zlouporaba opojnih droga
- neovlašteno posjedovanje vatrenog oružja ili drugih sredstava pogodnih za ozljeđivanje
- oštećenje školske imovine
- narušavanje javnog reda i mira
- elektroničko nasilje
- verbalno nasilje
- ostali događaji

Posljedice nasilja:

- za učenika(e):
- za djelatnika (e):
- za ostale osobe (roditelji, slučajni prolaznici...):
- na školskoj imovini:
- na imovini drugih učenika, djelatnika ili drugih osoba:

Kratko izvješće o događaju:

Poduzete mjere:

PRIJAVA : ne da, ako da kome:

Datum ispunjavanja:

Obrazac ispunio:

osoba koja je izazvala nasilje popunjava obrazac o događaju

OBRAZAC ZA OPIS DOGAĐAJA

Datum:

Sudionici događaja:

Mjesto i vrijeme događaja:

Opis događaja:

Što mislim o uzrocima događaja:

Moje mišljenje o poduzetim mjerama:

Što ću reći ili poduzeti nakon događaja:

Druga moguća rješenja- moji prijedlozi:

Potpis sudionika

Potpis stručne osobe

Hrabri telefon je nevladina, neprofitna organizacija osnovana 1997. a registrirana 2000. godine. Organizacija je osnovana s ciljem pružanja direktnе pomoći i podrške zlostavljanju i zanemarenju dječjim obiteljima ali i rada na prevenciji zlostavljanja i zanemarivanja, kao i neprihvatljivog ponašanja djece i mladeži.

U svojem radu Hrabri telefon se vodi načelima: - **dostupnosti** (sve aktivnosti i usluge su besplatne za krajnje korisnike); **povjerljivosti** (informacije o korisnicima se koriste isključivo za statističke obrade i analize i nisu dostupne javnosti) te **najboljih interesa djeteta** (savjetovanje i podrška usmjeravane su ovim načelom).

Također, u svakodnevnom radu organizacija je ulagala trud i napore u postizanje i poticanje pozitivnih promjena u društvu ali i u vlastiti rast i napredak u pogledu stručnih standarda kvalitete u pružanju usluga krajnjim korisnicima ali i brige za zaposlenike i volontere kojih se **više od 500** do sada uključilo u rad Hrabrog telefona